

Profesor Ruta Nagucka (1930–2009)

Dnia 28 stycznia 2009 r. zmarła po długiej chorobie Profesor Ruta Nagucka, wieloletnia członkini redakcji „Biuletynu Polskiego Towarzystwa Językoznawczego”. Profesor Nagucka przez całe swoje dorosłe życie była związana z krakowską anglistyką.

Ruta Nagucka, z domu Sikora, urodziła się 23 marca 1930 r. w Zebrzydowicach w rodzinie urzędniczej. W 1938 r. wraz z rodzicami przeniosła się do Krakowa, któremu pozostała już na zawsze wierna. Po ukończeniu w 1942 r. szkoły powszechnej zaczęła uczęszczać na tajne komplety do ogólnokształcącego gimnazjum. Po zdaniu matury w 1948 r. w Gimnazjum i Liceum Ogólnokształcącym, rozpoczęła studia anglistyczne, które ukończyła w 1952 r., pisząc jako jedyna semi-

narzystka pracę magisterską z zakresu językoznawstwa zatytułowaną: *The Stress in Beowulf*. Ta rozprawa wyznaczyła dalszy obszar Jej głównych zainteresowań, jakim była gramatyka historyczna.

W czasie studiów społecznie zajmowała się biblioteką Seminarium Filologii Angielskiej przy Wydziale Filologicznym Uniwersytetu Jagiellońskiego, natomiast po uzyskaniu magisterium pracowała tam przez rok jako etatowa bibliotekarka. Ponieważ mgr Ruta Sikora nie uzyskała po roku przedłużenia umowy o pracę na UJ, przez kilka miesięcy pracowała w administracji w Państwowym Liceum Sztuk Plastycznych w Krakowie, równocześnie kończąc roczny kurs bibliotekarski. W 1954 r. zapisała się na studia na Wydziale Teorii, Kompozycji i Dyrygentury w Państwowej Wyższej Szkole Muzycznej, które przerwała po otrzymaniu etatu asystenckiego w Katedrze Filologii Angielskiej na Uniwersytecie Jagiellońskim w 1955 r. Katedra z przyczyn politycznych już od 1951 r. nie prowadziła naboru na studia, w związku z czym Ruta Sikora jedynie mogła się opiekować i porządkować anglistyczne zbior-

ry biblioteczne aż do momentu reaktywacji w 1957 r. studiów z zakresu filologii angielskiej. W tym właśnie roku Ruta Sikora została powołana na stanowisko starszego asystenta.

W roku akademickim 1958/59 Ruta Sikora przebywała w University College w Londynie jako stypendystka Fundacji Forda, zbierając materiały do pracy doktorskiej, którą obroniła na Wydziale Filologicznym UJ w 1963 r. na podstawie rozprawy zatytułowanej *The prosody of medieval song*. W tym samym roku rozpoczęła pracę jako adiunkt. Dwa lata później wyjechała na studia do USA, najpierw do Indiana University w Bloomington, a potem do Linguistic Institute w Los Angeles. W czasie pobytu w Stanach Zjednoczonych wyszła za mąż za Antoniego Naguckiego.

Pobyt w Stanach umożliwił Jej zapoznanie się z najnowszą lingwistyczną literaturą amerykańską, a konkretnie z gramatyką transformacyjno-generatywną. Studia amerykańskie zaowocowały pracą habilitacyjną, również o charakterze diachronicznym, ale uwzględniającą nowatorskie podejście do językoznawstwa. Monografia pt. *The syntactic component of Chaucer's Astrolabe* (1967) była pierwszym przykładem wprowadzenia w polskiej literaturze lingwistycznej metody opisu transformacyjno-generatywnego. W pracy położono nacisk na poszukiwanie prawidłowości, jakich nieraz się odmawia językowi późnośrednioangielskiemu, jako „okresowi przejściowemu”. Przedstawienie składni prozy chaucerowskiej badanej metodą gramatyki transformacyjno-generatywnej nie tylko ukazało prawidłowości, ale pozwoliło na wyciągnięcie bardziej ogólnego wniosku, iż model Chomsky'ego można również z powodzeniem zastosować do starszych tekstów.

Na początku 1969 r. dr hab. Ruta Nagucka została awansowana na stanowisko docenta, a dziewięć lat później w 1978 r. została profesorem nadzwyczajnym na podstawie książki pt. *Negatively phrased utterances in English. An essay in some aspects of negation against the historical background*. W roku 1984 r., po opublikowaniu monografii zatytułowanej *An integrated analysis of syntax and semantics of obsolete English constructions*, uzyskała tytuł profesora zwyczajnego. Poza wspomnianymi publikacjami książkowymi Ruta Nagucka była autorką trzech podręczników dobrze znanych studentom anglistyk polskich: *A Late Middle English reader* (1966), *An Early New English reader (sixteenth–seventeenth centuries): Texts selected and provided with notes and glossary* (1973), *A Late Middle English reader (fourteenth–fifteenth centuries): Texts selected and provided with notes and glossary* (1977; dwa wydania w tym roku).

Dorobek naukowy Pani Profesor cechowała niezwykła dokładność i sumienność badawcza, wielka naukowa inteligencja, jasność, przejrzystość i logiczność wyводу i wreszcie – *last but not least* – świetna angielszczyzna. Wiele Jej prac miało charakter nowatorski, gdyż, podobnie jak w rozprawie habilitacyjnej, także w innych publikacjach starała się przenieść osiągnięcia językoznawstwa amerykańskiego na grunt polski. Jakkolwiek Profesor Ruta Nagucka zajmowała się przede wszystkim badaniami diachronicznymi (Jej ostatnia książka, opublikowana w roku 1997, jest także z tej dziedziny: *The language-to-cognition interface. The OE prepositional phrase and the four-dimensional continuum*), to jednak nie unikała zagadnień związanych z synchronią. Interesował Ją głównie kontrastywny opis języków angielskie-

go i polskiego, co znalazło odzwierciedlenie nie tylko w Jej badaniach naukowych, ale także w działalności organizacyjnej: przez wiele lat Profesor Nagucka kierowała Zespołem ds. studiów kontrastywnych angielsko-polskich powołanym w Instytucie Filologii Angielskiej Uniwersytetu Jagiellońskiego, jak również wykonywała prace badawcze w tym zakresie na prośbę Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu.

Dzięki swoim publikacjom, a także udziałowi w licznych konferencjach zarówno w kraju, jak i za granicą, była naukowcem cieszącym się uznaniem międzynarodowym.

Profesor Ruta Nagucka była osobą zawsze aktywną naukowo. Widać to wyraźnie, jeśli prześledzi się Jej stosunkowo szybką karierę uniwersytecką, jak i autorstwo blisko 100 niezwykle cennych publikacji. Wypromowała sześciu doktorów, była autorką licznych recenzji prac doktorskich i habilitacyjnych, jak i wniosków o awanse na tytuł i stanowisko profesora. Ostatnią recenzję rozprawy doktorskiej napisała na parę miesięcy przed śmiercią.

Po przejściu na emeryturę w 2000 r. nie chciała kontynuować pracy w Instytucie Filologii Angielskiej, jakkolwiek do ostatnich chwil interesowała się Instytutem, któremu poświęciła w zasadzie całe swoje życie. Była spragniona wiadomości o awansach, publikacjach, rozwoju Instytutu.

Aktywność zawodowa Pani Profesor również przejawiała się w przynależności do licznych organizacji naukowych: The New York Academy of Sciences, Linguistic Society of America, International Association of University Professors of English, Polskiego Towarzystwa Językoznawczego, Societas Linguistica Europaea, Polish Association for the Study of English, Generative Linguists of the Old World. W niektórych z nich pełniła jednokadencyjne funkcje.

Przez całe swoje aktywne życie naukowe nie uchylała się od obowiązków administracyjnych. Poza wieloletnim kierowaniem ukochaną przez siebie biblioteką anglistyczną, w 1970 r. utworzyła Zakład Językoznawstwa Angielskiego najpierw przy Katedrze Filologii Angielskiej, a potem – po zmianie statusu jednostki – przy Instytucie Filologii Angielskiej UJ. Kierowała Zakładem, z przerwami spowodowanymi złym stanem zdrowia, do 1994 r. Parokrotnie pełniła również funkcję wicedyrektora Instytutu Filologii Angielskiej (skrótowe ze względu na zły stan zdrowia). Ponadto przez pewien okres pełniła obowiązki sekretarza naukowego w Instytucie. Przez wiele lat kierowała Okręgową Olimpiadą Języka Angielskiego na terenie Krakowa i Polski Południowej. Wszystkie te obowiązki wypełniała z wielkim oddaniem i skrupulatnością.

W latach 1988–1990 była członkiem Centralnej Komisji Kwalifikacyjnej oraz członkiem Komisji Nagród Ministra Edukacji Narodowej.

Jej zasługi zostały zauważone i docenione licznymi nagrodami. Były to między innymi: Złoty Krzyż Zasługi – 1975, Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski – 1978, Krzyż Oficerski Orderu Odrodzenia Polski – 1995, Medal Komisji Edukacji Narodowej – 1982, cztery indywidualne nagrody Ministra otrzymane w latach 1963, 1969, 1979, 1985.

Profesor Ruta Nagucka była uważana za wymagającego wykładowcę i surowego egzaminatora, ale przy bliższym poznaniu okazywała życzliwość i empatię w stosunku do studentów i pracowników. Zawsze miała dla wszystkich czas. Była niezwykle lojalnym i wiernym przyjacielem. Chociaż z pewnością nauka była dla Niej najważniejsza, to jednak znajdowała czas na kultywowanie swoich innych zainteresowań, takich jak np. muzyka, fotografia artystyczna, szydełkowanie, podróże. Myślę, że bliscy Jej uczniowie zapamiętają taką właśnie Panią Profesor: sumiennego, pracowitego i wymagającego naukowca, miłośnika języka angielskiego, starego i współczesnego, a także człowieka ciekawego wielu innych rzeczy – rzeczy pięknych i prostych.

ELŻBIETA MAŃCZAK-WOHLFELD

Kraków